

Iisalmen lyseo

# Oppilaitoskohtainen opiskeluhoito-suunnitelma

Päivitetty 26.3.2016

## Sisällys

1. Opiskeluhoollon tavoitteet.....	2
2. Opiskeluhoollon toteuttaminen .....	2
2.1. Yhteisöllinen opiskeluhoolto .....	3
2.2 Yksilökohtainen opiskeluhoolto.....	3
2.3 Psykologi- ja kuraattoripalvelut .....	4
2.4 Terveystenhoitajan ja lääkäripalvelut .....	4
3. Yhteistyö kodin ja koulun kanssa.....	4
4. Erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat .....	5
5. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä .....	5
6. Opiskeluhooltosuunnitelman arviointi.....	5

### Liitteet:

Liite 1. Iisalmen lyseon varhaisen puuttumisen malli

Liite 2. Iisalmen lyseon opiskeluhoollon toimintamalli

Liite 3. Huolen vyöhykkeet

Liite 4. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä

## 1. Opiskeluhoollon tavoitteet

Lukiolain (478/2003) 29 § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 3§:n mukaan opiskeluhoollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä. Opiskeluhoolto toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoollona.

Opiskelijahuollon tavoitteena on

- 1) edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä ongelmien syntymistä;
- 2) edistää oppilaitosyhteisön ja opiskeluympäristön hyvinvointia, terveellisyttä ja turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä;
- 3) turvata varhainen tuki sitä tarvitseville;
- 4) turvata opiskelijoiden tarvitsemien opiskeluhoitopalvelujen yhdenvertainen saatavuus ja laatu;
- 5) vahvistaa opiskeluhoollon toteuttamista ja johtamista toiminnallisena kokonaisuutena ja monialaisena yhteistyönä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013).)

Opiskeluhooltoon sisältyvät Iisalmen lyseon hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoolto sekä opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskeluhoollon toteutetaan monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013).)

Opetussuunnitelman mukaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla tuetaan yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja ehkäistään syrjäytymistä sekä edistetään oppilaitosyhteisön hyvinvointia. Opetussuunnitelman mukaisen opiskeluhoollon avulla tuetaan oppimista sekä tunnustetaan, lievennetään ja ehkäistään mahdollisimman varhain oppimisen esteitä, oppimisvaikeuksia ja opiskeluun liittyviä muita ongelmia. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013).)

## 2. Opiskeluhoollon toteuttaminen

Iisalmen lyseon opiskeluhoolto jaetaan kahteen ulottuvuuteen: yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon. Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimenpiteitä, joilla Iisalmen lyseossa edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllistä opiskeluhoollon toteuttavat kaikki opiskeluhoollon toimijat.

Iisalmen lyseon yksilökohtainen opiskeluhoolto sisältää yksittäiselle opiskelijalle annettavia koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja, psykologi- ja kuraattoripalveluja, monialaista yksilökohtaista opiskeluhoollon ja sosiaali- ja terveyspalveluja. Iisalmen lyseon opiskeluhoollon toteutetaan laadittujen opiskeluhoollon toimintamallien mukaisesti (liite 2 ja liite 3).

## 2.1. Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Iisalmen kaupunki yhdessä lasten ja nuorten parissa Iisalmissa toimivien tahojen kanssa muodostaa oppilas- ja opiskelijahuollon ohjausryhmän. Ohjausryhmän tavoitteena on tukea Iisalmelaisten lasten ja nuorten oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristöjen terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Ohjausryhmä kokoontuu kerran-pari vuodessa.

Kaikkien oppilaitoksessa opiskelijoiden kanssa työskentelevien sekä opiskeluhoitopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden on tehtävissään edistettävä opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä kotien ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä. Oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013). Lyseossa toimii koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä, johon kuuluu koko lyseon henkilöstö sekä sosiaali- ja terveystoimen edustajat. Ryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa tarkastelemaan opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä kotien ja koulun välistä yhteistyötä. Koulukohtaista opiskeluhoitoryhmää johtaa rehtori. Yhteisöllisen opiskeluhoitotoimivuutta arvioidaan vuosittain mm. lukuvuosipalautteilla.

Iisalmen lyseon yhteisöllisen opiskeluhoitotoimenpiteitä:

- vanhempainillat eri vuosikurssien opiskelijoiden huoltajille
- Wilma-huoltajaliittymä
- ohjausryhmät, joilla jokaisella on oma ryhmänohjaajansa
- ryhmänohjaajien kurssit omalle ohjausryhmälle
- ryhmänohjaajien haastattelut
- ryhmäyttämispäivä lyseon aloittaville opiskelijoille
- opiskelijakunnanhallitus (kaksi jäsentä jokaisesta ohjausryhmästä)
- tutor-toiminta
- savuton oppilaitosyhteisö
- erityisopettajan palvelut
- sosiaali- ja terveystoimen palvelut
- maksuton kouluruoka
- siistit ja asianmukaiset tilat
- koko koulun yhteiset tilaisuudet esim. Lyseo-päivä, hyväntekeväisyyskonsertti
- päivänavaukset
- myönteinen opiskeluilmapiiri

## 2.2 Yksilökohtainen opiskeluhoolto

Yksittäisen opiskelijan tai tietyn opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoitopalvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013).

Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoonpano vaihtelee opiskelijan ja/tai hänen huoltajansa **kirjallisen suostumuksen** perusteella (lomake 1). Työryhmää johtaa opiskelijan ryhmänohjaaja tai muu henkilökuntaan kuuluva. Mikäli opiskelija kieltäytyy asiansa käsittelystä monialaisessa asiantuntijaryhmässä, hänet kutsutaan keskusteluun ja hänelle kerrotaan kieltäytymisestä seuraavat toimenpiteet. Yksittäisen opiskelijan asioita käsittelevän monialaisen asiantuntijaryhmän järjestäytymisestä ja sen tarjoamista palveluista laaditaan opis-

keluhuollon kertomus (lomake 2). Yksilökohtaisen opiskeluhoollon lähtökohtana on varhainen puuttuminen (liite 1).

### 2.3 Psykologi- ja kuraattoripalvelut

Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoollon, psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisissä tapauksissa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013). Keskustelujen tuottaman arvion perusteella opiskelijalla on oikeus riittävään tukeen ja ohjaukseen hänen opiskeluunsa ja kehitykseensä liittyvissä vaikeuksissa.

Jos oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva arvioi, että opiskelija tarvitsee psykologi- tai kuraattoripalveluja, on hänen viipymättä otettava yhteyttä ko. asiantuntijoihin yhdessä opiskelijan kanssa ja annettava tarvittavat tiedot. Mikäli yhteydenottoa ei voi tehdä yhdessä opiskelijan kanssa, hänelle on tiedotettava yhteydenotosta ja varattava aika keskusteluun. **Jos ammatillisessa tehtävässä toimiva on saanut tietää opiskelijan tuen tarpeesta, hän voi salassapitosäännösten estämättä ottaa yhteyttä psykologiin tai kuraattoriin.** Alaikäisen opiskelijan huoltajalle tulee toimittaa tieto yhteydenotosta.

### 2.4 Terveystieteiden ja lääkäripalvelut

Terveystieteiden tulee olla tavattavissa joka arkipäivänä virka-aikana. Lisäksi terveystieteiden vastaanotolle on päästävä ilman ajanvarausta. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013).

## 3. Yhteistyö kodin ja koulun kanssa

Koulun tärkeimmät yhteistyökumppanit ovat opiskelijan huoltajat. Huoltajille jaetaan Wilma- huoltajaliittymän tunnukset. Tunnusten avulla huoltajien toivotaan seuraavan opiskelijoidensa opintojen etenemistä ja koulun tiedotteita lukuvuoden aikana.

Opiskeluhoollon toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajiensa kanssa. Kuitenkin opiskelijan omat huomiot ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuisissa. Alaikäinen voi kieltää painavasta syystä huoltajaansa osallistumasta itseään koskevan opiskeluhoollon asian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä opiskeluhoollon tietoja huoltajilleen. Huoltaja ei voi kieltää opiskelijaa saamasta opiskeluhoollon palveluja (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013).

Lyseon opiskelijoiden huoltajat ovat tervetulleita seuraamaan opetusta. Lyseon lukuvuoden aikataulu, opetussuunnitelma ja opinto-opas ovat koulun kotisivuilla. Jotta lyseo voisi varmistaa, että huoltajat saavat asetuksen mukaisen tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, koulu voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tiedotteisiin sellaisilta opiskelijoilta, jotka eivät vielä ole täysi-ikäisiä. Mikäli huoltaja toivoo, ryhmänohjaaja järjestää huoltajalle ja opiskelijalle myös yhteisen keskustelumahdollisuuden koulussa.

Kotien kanssa tehtävä yhteistyö vuosikursseittain:

Peruskoulun päättävien huoltajat

- Peruskoulun päättävien huoltajille suunnattu tiedotustilaisuus, jossa esitellään lyseon kurssitarjontaa ja toimintatapoja

#### Lyseon aloittajat

- Ryhmänohjaajan tiedote ja kopio opiskelijan kanssa tehdystä tietojenvaihtosopimuksesta jokaisen opiskelijan kotiin postitse
- Vanhempainilta ja ryhmänohjaajien tapaaminen lyseon aloittajien huoltajille
- Tieto opiskelijan opintomenestyksestä ja poissaoloista (jaksoarviointi), että huoltajat saisivat enemmän välineitä tukeakseen nuoren lukio-opintoja

#### Toinen vuosikurssi

- Tieto opiskelijan opintomenestyksestä ja poissaoloista (jaksoarviointi)
- Vanhempainilta ja ryhmänohjaajien tapaaminen

#### Kolmas vuosikurssi

- Tieto opiskelijan opintomenestyksestä ja poissaoloista (jaksoarviointi)
- Vanhempainilta abivuoden tapahtumista

## 4. Erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat

Lyseossa annetaan mahdollisuuksien mukaan erityistä tukea niille opiskelijoille, jotka ovat tilapäisesti jääneet jälkeen opinnoissa tai joiden opiskelun edellytykset ovat heikentyneet vamman, sairauden tai toimintavajavuuden vuoksi. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma tukitoimenpiteineen laaditaan opiskelijalle, joka tarvitsee psyykkistä tai sosiaalista tukea tai jolla on mielenterveyteen, sosiaaliseen sopeutumattomuuteen tai elämäntilanteeseen liittyviä ongelmia.

Jos opiskelijalla on havaittu lukemiseen, luetun ymmärtämiseen tai kirjoittamiseen liittyvä oppimisvaikeus, hänen opiskelunsa pyritään järjestämään yksilöllisen arviointi- ja opetussuunnitelman mukaisesti. Opiskelijoilla on mahdollisuus myös erityisopettajan palveluihin. Oppimistilanteet ja kokeet järjestetään siten, että opiskelijalle annetaan lisäaikaa, mahdollisuus käyttää teknisiä apuvälineitä, hänelle järjestetään kokonaan tai osittain suullinen koe. Lisäksi opiskelija saa muun tarvitsemansa avun.

## 5. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Katso liite 4.

## 6. Opiskeluhooltosuunnitelman arviointi

lisalmen lyseon opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa koulukohtainen opiskeluhooltoryhmä. Opiskeluhooltoryhmää johtaa rehtori.

## Liite 1. Iisalmen lyseon varhaisen puuttumisen malli

PERIAATE: Se, jolle huoli herää, ottaa asian puheeksi opiskelijan kanssa.

Poissaolot merkitään Wilmaan samana päivänä.

**Mitä aineenopettaja tai ryhmänohjaaja tekee havaitessaan jotain totutusta poikkeavaa opiskelijan käytöksessä, olemuksessa, koulumenestyksessä tai poissaoloissa?**

### Käytös- tai ulkoisen olemuksen muutokset

- keskustelu opiskelijan kanssa
- soitto kotiin (asia kerrottu opiskelijalle etukäteen)
- yksilökohtainen opiskeluhooltopalaveri opiskelijan kirjallisella suostumuksella
- tiedon välittäminen asianosaisille opettajille, ryhmänohjaajalle ja opinto-ohjaajalle kirjallisen suostumuksen perusteella
- jos ei tiedä, mitä tehdä, opettaja/ryhmänohjaaja kysyy neuvoa opiskeluhooltohenkilökunnalta
- mikäli opiskelija ei ota opiskeluhoollon tukipalveluja vastaan, pyydetään opiskelijan ja/tai hänen huoltajansa allekirjoitus tukitoimista kieltäytymistä koskevaan lomakkeeseen ja alaikäisen opiskelijan asiassa konsultoidaan kuraattoria lastensuojeluilmoituksen tekemisestä

### Koulumenestysmuutokset

- keskustelu opiskelijan kanssa
- tukiopetukseen ohjaaminen ja velvoittaminen
- opiskelun tuki aloitettava heti (ei esim. tarvitse odottaa erityisopettajan lausuntoa)
- soitto kotiin (asia kerrottu opiskelijalle etukäteen)
- yksilökohtainen opiskeluhooltopalaveri opiskelijan kirjallisella suostumuksella
- tiedon välittäminen asianosaisille opettajille, ryhmänohjaajalle ja opinto-ohjaajalle kirjallisen suostumuksen perusteella
- jos ei tiedä, mitä tehdä, opettaja/ryhmänohjaaja kysyy neuvoa opiskeluhooltohenkilökunnalta
- mikäli opiskelija ei ota opiskeluhoollon tukipalveluja vastaan, pyydetään opiskelijan ja/tai hänen huoltajansa allekirjoitus tukitoimista kieltäytymistä koskevaan lomakkeeseen ja alaikäisen opiskelijan asiassa konsultoidaan kuraattoria lastensuojeluilmoituksen tekemisestä

### Poissaolot

- keskustelu opiskelijan kanssa
- soitto kotiin (asia kerrottu opiskelijalle etukäteen)
- yksilökohtainen opiskeluhooltopalaveri opiskelijan kirjallisella suostumuksella
- jos ei tiedä, mitä tehdä, opettaja/ryhmänohjaaja kysyy neuvoa opiskeluhooltohenkilökunnalta
- mikäli opiskelija ei ota opiskeluhoollon tukipalveluja vastaan, pyydetään opiskelijan ja/tai hänen huoltajansa allekirjoitus tukitoimista kieltäytymistä koskevaan lomakkeeseen ja alaikäisen opiskelijan asiassa konsultoidaan kuraattoria lastensuojeluilmoituksen tekemisestä

## Liite 2. Iisalmen lyseon opiskeluhoollon toimintamalli

TOIMINTA	OPPIMISVAIKEUDET	POISSAOLOT	MIELENTERVEYS	RIIPPUVUUDET, PÄIHTEET	KIUSAAMINEN	KRIISIT, ONNETTOMUUDET
Ennakoivat toimenpiteet opiskelijan hyvinvoinnin kannalta	<ul style="list-style-type: none"> <li>*perusvalmiuksien kurssi (ryhmänohjaajan haastattelut)</li> <li>*perusvalmiuksien kursilla lukiseula (kaikki testataan)</li> <li>*ryhmänohjaajan vastaanottoaika</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>*perusvalmiuksien kurssi (ro:n haastattelut)</li> <li>* poissaolosäännöt ja niiden noudattaminen</li> <li>*koulun kulttuuri</li> <li>*terveystarkastukset (terveydenhoitaja / lääkäri)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>*perusvalmiuksien kurssi (ro:n haastattelut)</li> <li>*terveystarkastukset (terveydenhoitaja / lääkäri)</li> <li>*lyseon ilmapiiri (suvaitseva, turvallinen)</li> <li>*yhteisölliset opiskeluhoiltopalaverit</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>*perusvalmiuksien kurssi (Stoppi, lasten ja nuorten palvelut, lyseon päihdeohjelma tiedoksi)</li> <li>*Suomen lakisäännöstö</li> <li>*opiskelijakunnan tem-paukset aiheesta</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>*perusvalmiuksien kurssi (ro, opo, rehtori)</li> <li>*koulun kulttuuri</li> <li>*järjestyssäännöt</li> <li>*opiskelijakunta</li> <li>* kotisivulla ”ilmoita kiusaamisesta” loma-ke</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>*perusvalmiuksien kurssi (kriisisuunnitelma, turvallisuussuunnitelma tutuksi)</li> </ul>
Puuttuminen/ akuutit toimenpiteet ongelmatilanteissa opiskelijan kirjallisella suostumuksella	<ul style="list-style-type: none"> <li>*opetuksen eriyttäminen (aineenopettaja)</li> <li>*tukiopetus (aineenopettaja)</li> <li>*opiskelijan opintosuunnitelman tarkistaminen (ro, opinto-ohjaaja)</li> <li>*jaksoarviointi (ro, huoltajan allekirjoitus)</li> <li>*hojks (ro, aineenopettaja, opo)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>*arvosana alenee</li> <li>*poistetaan kurssilta</li> <li>*opiskelijakohtaiset opiskeluhoiltopalaverit (opiskelijan kirjallinen lupa)</li> <li>*jos ei kursseilla, yhteys kotiin (ro)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>*opiskelija tietää, mistä saa apua (pv-kurssi, lukuvuosikalenteri)</li> <li>*puheeksi ottaminen (se, kenellä huoli herää, ottaa puheeksi)</li> <li>*jos tarpeen, jokainen ohjaa eteenpäin terveydenhoitajalle tai kutsuu koolle opiskeluhoiltopalaverin (opiskelijan kirjallinen suostumus)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>*opiskelija tietää, mistä saa apua</li> <li>*puheeksi ottaminen (jolle huoli herää, ottaa puheeksi)</li> <li>*jos tarpeen, jokainen ohjaa eteenpäin asian tuntijalle tai kutsuu koolle opiskeluhoiltopalaverin (opiskelijan kirjallinen suostumus)</li> <li>*lyseon päihdeohjelma</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>*puheeksi ottaminen (jolle huoli herää, ottaa puheeksi)</li> <li>*opiskelijakohtainen opiskeluhoiltopalaveri (opiskelijan kirjallinen suostumus)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>*ks. kriisisuunnitelma</li> </ul>



<p>Seuranta ja jatkotoimet</p>	<p>*opiskelijakohtaiset palaverit (opiskelijan kirjallinen lupa) *ohjaus kurssin uusinta (aineenopettaja, ro, opinto-ohjaaja) *ro keskustelee opiskelijan kanssa, yhteys huoltajiin *muut koulutusvaihtoehtot (opo)</p>	<p>*jatkoseuranta (ro) *jos opiskelija ei koulussa, ro ilmoittaa rehtorille, selvitetään tilanne ja katsotaan eronneeksi *eronneesta opiskelijasta ilmoitus etsivälle nuorisotyölle</p>	<p>*tieto asian huomaneelle, miten asia on edennyt *tarpeen mukaan muutoksia opinto-ohjelmaan, opiskelusta vapaa jakso, erityistoimenpiteet (esim. osittain tai kokonaan itsenäinen opiskelu, opo)</p>	<p>*tieto asian huomaneelle, miten asia on edennyt *tarpeen mukaan muutoksia opinto-ohjelmaan, opiskelusta vapaa jakso, erityistoimenpiteet (esim. osittain tai kokonaan itsenäinen opiskelu) *yhteistyö (moniammatillinen opiskelu-huoltoryhmä)</p>	<p>*asia rehtorin tietoon *tilanteen seuraaminen (asianosaiset)</p>	<p>*erityistä huomiota työyhteisön jatkohoitoon ja tarvittavat opiskeluhoitopalaverit</p>
------------------------------------	---	---	--	--	---	---

### Liite 3. Huolen vyöhykkeet

EI HUOLTA	PIENI HUOLI	PIENI HUOLI	HUOLEN HARMAA VYÖHYKE	HUOLEN HARMAA VYÖHYKE	SUURI HUOLI	SUURI HUOLI
<b>1 EI HUOLTA LAINKAAN</b>	<b>2 PIENI HUOLI TAI IHMETTELY KÄYNYT MIELESSÄ; LUOTTAMUS OMIIN MAHDOLLISUUKSIIN VAHVA</b>	<b>3 HUOLI TAI IHMETTELY KÄYNYT TOISTUVASTI MIELESSÄ; LUOTTAMUS OMIIN MAHDOLLISUUKSIIN HYVÄ. AJATUKSIA LISÄVOIMAVAROJEN TARPEESTA</b>	<b>4 HUOLI KASVAA; LUOTTAMUS OMIIN MAHDOLLISUUKSIIN HEIKKENEÄ. MIELESSÄ TOIVOMUS LISÄVOIMAVAROISTA JA KONTROLLIN ”LISÄÄMISESTÄ”.</b>	<b>5 HUOLI TUNTUVA; OMAT VOIMAVARAT EHTYMÄSSÄ. SELVÄSTI KOETTU LISÄVOIMAVAROJEN JA KONTROLLIN LISÄÄMISEN TARVE.</b>	<b>6 HUOLTA PALJON JA JATKUVASTI; NUORI VAARASSA. OMAT KEINOT LOPPUMASSA LISÄVOIMAVAROJA JA KONTROLLIA SAATAVA HETI MUKAAN.</b>	<b>7 HUOLI ERITTÄIN SUURI: NUORI VÄLITÖMÄSSÄ VAARASSA. OMAT KEINOT LOPUSSA. MUUTOS NUOREN TILANTEESEEN SAATAVA HETI.</b>
<p><b>opiskelu sujuu hyvin</b> -läksyt on tehty -noudattaa koulun sääntöjä -työrauha itselle ja muille</p> <p>käytös kohteliasta</p> <p><b>myönteinen asenne</b> -opiskelijoihin ja henkilökuntaan -koulunkäyntiin -ei poissaoloja -haluaa asettaa oppimistavoitteita -realistinen käsitys omista vahvuuksista</p> <p><b>voimavaroja vapaa-ajasta</b></p>	<p><b>vaikeuksia koulunkäynnissä</b> -läksyt tekemättä -myöhästelyä ja poissaoloja -huono käsiala</p> <p><b>motivaatio/asenne heikentynyt</b> -alisuoriutuja -vastenmielisyyttä jotta-kin ainetta kohtaan -esseiden ym. kopiointi -tehtävät palauttamatta tai palautus toistuvasti myöhässä -motivaation puute -hetkittäistä</p> <p><b>muutoksia käytök-</b></p>	<p><b>vaikeuksia koulunkäynnissä</b> -kotehtävät tekemättä -myöhästymisiä paljon -poissaolot lisääntyneet</p> <p>- keskittymisvaikeuksia oppitunnilla -jatkuva opettajan huomion tarve -pystyy keskustelemaan asiallisesti -arvosanat heikentyneet -fyysinen kunto huono -ei uskalla esiintyä luokan edessä</p>	<p><b>opiskelumotivaatio ja tulokset</b> -kotehtävät tekemättä aina -tukitoimista huolimatta tulokset heikkoja -heikkeneviä arvosanoja ja hylättyjä suorituksia -kirjallinen tuottaminen hankalaa -ei uskalla ilmaista itseään ääneen -perusasioiden sisäistäminen ongelmallista</p> <p><b>käytösmalli, jota on vaikea muuttaa</b></p>	<p><b>opiskelumotivaatio ja tulokset</b> -selittämättömiä poissaoloja paljon -kotehtävät tekemättä -motivaatio-ongelma -kapinointia (myöhäismurrosikä?) -suoritusten jatkuva heikkeneminen</p> <p><b>käyttäytymisen/asenne</b> -nopea ja jyrkkä negatiivinen muutos johonkin oppiaineeseen tai kouluun -vetäytyy kaveripiiristä</p>	<p><b>opiskelumotivaatio – ja tulokset</b> -paljon selvittämättömiä poissaoloja -ei kykene opiskelemaan -kiinnostus tulevaisuutta ja jatko-opintoja kohtaan olematonta -lyseon päättötodistus vaarassa jäädä saamatta</p> <p><b>käyttäytymisen/asenne</b> -välinpitämättömyys -jyrkkä muutos käytöksessä -psykyen tilan horjuminen</p>	<p>-opiskelija ei saavu lainkaan kouluun -esiintyy koulussa päihteiden alaisena -itsetuhoisuus -koulussa hallussa kiellettyjä/vaarallisia aseita tai aineita</p> <p>-rikollinen toiminta</p>

<p>-harrastukset -kaverit -tukea perheeltä ja lähipiiriltä</p> <p><b>terveet elämäntavat</b></p> <p>-ravinto -lepo -liikunta -päihteettömyys</p> <p>omaehtoisia toimia kiusaamisen vastustamisessa</p>	<p><b>sessä ja kaverisuhteissa</b></p> <p>-väsymys -apatia -itsensä tarpeetonta esilletuomista epätavalliseen tyyliin -ajoittaisia ristiriitoja opettajien tai muiden opiskelijoiden kanssa -yksin esim. ryhmätöissä</p> <p><b>muutoksia ulkoisessa olemuksessa</b></p> <p>-pukeutuminen -hygienia</p> <p><b>epäterveellisiä elämäntapoja/käytöstä (onko koulun tiedossa?)</b></p> <p>-jatkuva energiajuomien käyttö -tupakointi -vähäinen uni</p>	<p><b>motivaatio/asenne kouluun ja elämään huono</b></p> <p>-jatkuva väsymys -motivaation selkeä lasku -heikko itsetunto ("en opi, en osaa") -hällä väliä-käytös</p> <p>-synkät tulevaisuuden suunnitelmat</p> <p><b>kaverisuhteissa muutoksia tai ongelmia</b></p> <p>-kaveripiiri muuttuu -jää ryhmätöissä ulkopuolelle -kiusaus?</p> <p><b>muutokset perheessä</b></p> <p>-muutot -perherakenne</p> <p>Pohdittava, mikä kuuluu aikuistuvan nuoren tunne-elämän ailahtevaisuuteen?</p> <p><b>&gt;HUOLI PUHEEKSI!</b></p>	<p>-ei piittaa säännöistä -ylimielinen asenne opettajaa kohtaa keskusteluissa -opiskelijalla vaikeuksia keskustella asiallisesti opiskelustaan -myöhästyy tahallaan oppitunneilta</p> <p><b>käyttäytymisen/asenne</b></p> <p>-sulkeutunut, vaikea saada kontaktia -uhmakuus -ahdistuneisuus -jatkuva väsymys -masentuneisuus -toivottomuus ja näköalattomuus -ei tavoitteita -jengiytyminen -muiden kiusaaminen tai kiusattuna oleminen</p> <p><b>koti ja vanhemmuus</b></p> <p>-kotoa opiskelijaan kohdistuvat paineet -kodin mallit -perushoidon puute -rajoja ei aseteta -ihmissuhdevaikeudet -opiskelija ei halua poissaolojensa syitä huoltajansa tietoon</p>	<p>-ei halua osallistua ryhmätoihin -alakuloisuus -eristäytyminen -aggressiivisuutta -ilkivalta, näpistely, psyyken tasapaino horjuu -kiusaamista? -muiden uhkailu -ei tavoitteita nyt eikä tulevaisuudessa, ei jatko-opintotoiveita -omatoimisuus puuttuu, "talutettava" -alkaa ripustautua opettajaan jatkuvasti -opiskelija mainostaa huumeita, esim. kannabis-merkeillä -erityisen tyykeä käytös</p> <p><b>epäterveelliset elämäntavat (onko koulun tiedossa?)</b></p> <p>-ei harrastuksia -päihteiden käyttö hallitsee arkea</p> <p><b>luottamus opiskelijaan on mennyt</b></p> <p>-opiskelija välttelee yhteydenottoa, ei esim. vastaa tekstiviesteihin tai tule</p>	<p><b>epäterveelliset elämäntavat (onko koulun tiedossa?)</b></p> <p>-säännöllinen päihteiden käyttö -epäterveelliset seurustelusuhteet -nettiriippuvuus -jaksaminen</p> <p><b>koti ja vanhemmuus</b></p> <p>-vanhemmilla ei keinoja auttaa nuorta, voimat loppu -tuen puute kotoa -suhteet vanhempiin poikki -perheen kriisitilanne -nuori ei asu enää kotona, joten huoltajalla ei välttämättä tietoa nuoren elämästä</p>	
--	--	--	--	--	---	--

			<p>-huoltaja huolissaan lapsestaan, lapsi ei näe syytä huoleen</p>	<p>sovittuihin tapaami- siin</p> <p><b>koti ja vanhemmuus</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>-vanhempien mielen- terveys- ja päihdeon- gelmat</li><li>-vanhemmat halut- tomia yhteistyöhön nuoren parhaaksi</li><li>-liian varhainen vas- tuunotto perheen asioista (aikuisen rooliin joutuminen)</li></ul>		
--	--	--	--	--	--	--

## Liite 4. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä

### Lähtökohta

Jokaisella on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Iisalmen lyseossa on kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän suhteen nollatoleranssi – niitä ei hyväksytä ja niihin puututaan välittömästi.

### Opiskelijoiden suojaaminen kiusaamiselta

#### Koulukiusaamisen määritelmä

Kiusaamisena pidetään sitä, kun sama opiskelija joutuu toistuvasti toisen/toisten tahallisen ja kielteisen toiminnan kohteeksi. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jolla pyritään haittaamaan tai vahingoittamaan tai aiheuttamaan mielipahaa jollekin toiselle. Pahimmillaan kiusaaminen on henkistä väkivaltaa.

#### Kiusaamisen ilmenemismuotoja

- tavaroiden piilottelu tai luvatta ottaminen
- fyysisen koskemattomuuden loukkaaminen (fyysinen kiusaaminen)
- pilkkaaminen, matkiminen, toisen ulkomuodon tai tekemisten jatkuva kommentoiminen, pelottelu, uhkailu, perättömien juttujen keksiminen (sanallinen kiusaaminen)
- yksin jättäminen ilman syytä, ilmeily, huokailu (epäsuora kiusaaminen)

#### Mitkä voivat olla merkkejä kiusaamisesta?

- opiskelija on toistuvasti yksin välitunneilla
- poissaolot lisääntyvät
- opiskelija vaikuttaa ahdistuneelta ja/tai surumieliseltä
- opiskelijan vastauksille nauretaan toistuvasti
- opiskelijaa ei valita ryhmiin tai joukkueisiin
- opiskelija hakeutuu aikuisten seuraan

#### Kiusaamisen ennaltaehkäisy

- yhteisöllisyyden ja kouluviihtyvyyden ylläpito
- vaikutetaan eri keinoin opiskelijoiden tietoisuuteen, asenteisiin ja tunteisiin (ro-tuokiot, infot, opiskelijakunnan hallituksen toiminta, lukuvuosikysely)
- riittävä valvonta oppitunneilla, välitunneilla ja muissa koulun tilaisuuksissa
- ilmoitusmenettely mahdollisimman helppoa, ilmoitus myös nimettömästi (www-palautelomake)

#### Jos kiusaamista todetaan tapahtuneen, niin ryhdytään seuraaviin toimenpiteisiin:

- Lievässä tapauksessa kiusaamisen havainnut henkilö puhuttelee asianomaiset.
- Jos kiusaamisesta saadaan tieto ilmoituksen kautta, rehtori keskustelee kiusatun kanssa ja selvittää teon taustat ja vakavuuden. Rehtori suunnittelee tapauksen käsittelyn ottaen mahdollisuuksien mukaan huomioon kiusatun toiveet. Rehtori puhuttelee kiusaajat ja on yhteydessä alaikäisten huoltajiin. Mikäli kiusaaminen on ollut vakavaa, järjestetään yhteistapaaminen asian ratkaisemiseksi.
- Mikäli kiusaaminen jatkuu edelleen, rehtori ryhtyy kurinpidollisiin toimiin kiusaajien suhteen. Tarvittaessa pyydetään apua koulun ulkopuolisilta asiantuntijoilta, esimerkiksi poliisilta, sosiaaliviranomaisilta tai terveystieteiden viranomaisilta.
- Kaikki koulukiusaamisen selvittämiseen liittyvät toimenpiteet kirjataan koululla muistiin.
- Kiusaamisen kohteeksi joutuneen opiskelijan jaksamista seurataan ja tuetaan.

---

## Opiskelijoiden suojaaminen fyysiseltä väkivallalta

Opiskelija voi kohdata fyysistä väkivaltaa tai se uhkaa toisen opiskelijan tai ulkopuolisen taholta.

### Väkivallan ennaltaehkäisy

- yhteisöllisyyden ja kouluviihtyvyyden ylläpito
- riittävä valvonta oppitunneilla, välitunneilla ja muissa koulun tilaisuuksissa
- henkilökunnan turvallisuuskoulutus (sisäisen suojautumisen ohjeisto)

### Toimenpiteet kohdattaessa väkivaltainen tai uhkaavasti käyttäytyvä henkilö

- Ohjataan opiskelijat ja muu henkilöstö pois uhka-alueelta.
- Mikäli väkivallan uhka on suuri, suojaudutaan lähimpään lukittavaan tilaan ja tehdään hätäilmoitus. Toimitaan erillisen sisäisen suojautumisen ohjeiston mukaan.
- Mikäli uhkatilanne sallii, voidaan uhkaava henkilö kohdata seuraavasti:
  - arvioi tilanne ja sen syy
  - vältä aggressioita herättävää käyttäytymistä
  - mieti mitä sanot ja miten sanot
  - puhu ja esiinny määrätietoisesti ja rauhallisesti
  - säilytä malttisi
  - mieti perääntymistie
  - huolehdi aina ensin henkilöturvallisuudesta, ei omaisuudesta ja yritä saada apua muilta työyhteisön jäseniltä
  - muista, että päihteiden, erityisesti huumeiden vaikutuksen alainen saattaa käyttäytyä arvaamattomasti
  - kutsu tarvittaessa paikalle poliisi tai sairausauto
  - ilmoita aina tapahtuma rehtorille, joka ryhtyy asianmukaisiin toimenpiteisiin
- Kaikki väkivaltatilanteet kirjataan ylös ja raportoidaan eteenpäin.
- Koulun kriisiryhmä vastaa jälkihoitotoimenpiteistä ja huolehtii tiedottamisesta koulun ulkopuolelle. Väkivallan tai sen uhan kohteeksi joutuneiden myöhempi tuen tarve on yksilöllinen ja siihen vaikuttaa tapahtuman luonne.

## Opiskelijoiden suojaaminen häirinnältä

### Häirinnän määritelmä

Sukupuolista häirintää on ei-toivottu huomio, joka liittyy sukupuoleen, esimerkiksi halventava tai alentava puhe toisen sukupuolesta, sukupuoleen liittyvä kiusaaminen, teot, jotka saavat tuntemaan itsensä noloksi, pelokkaaksi, loukkaantuneeksi tai vihaiseksi.

Seksuaalista häirintää on muun muassa vihjailu ja seksuaalisesti värityneet vitsit, vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat puheet ja kysymykset. Ehdottelu, vaatiminen ja fyysinen koskeminen sekä raiskaus tai sen yritys ovat seksuaalista häirintää. Häirintä voi tapahtua myös puhelimen ja netin välityksellä. Sukupuolinen huomio muuttuu häirinnäksi silloin, kun sitä jatketaan, vaikka huomion kohde ilmaisisi sen olevan epämiellyttävää.

Loukkaavana käytöksenä pidetään mm. nimittelyä, kieltäytymistä työskentelemästä toisen kanssa, eristämistä ja toisen henkilön vähättelemistä. Rasististen viestien lähettäminen on erittäin loukkaavaa käytöstä. Jatkuvasta rasistisesta toiminnasta koulu tekee ilmoituksen poliisille. Rasistiset merkit ja eleet ovat kiellettyjä koulussa. Niitä ei saa tehdä eikä esittää koulussa.

### Häirinnän ehkäiseminen

- yhteisöllisyyden ja kouluviihtyvyyden ylläpito
- riittävä valvonta oppitunneilla, välitunneilla ja muissa koulun tilaisuuksissa

- 
- vaikutetaan eri keinoin opiskelijoiden tietoisuuteen, asenteisiin ja tunteisiin (ro-tuokit, infot, opiskelijakunnan hallituksen toiminta, lukuvuosikysely)
  - tiedottaminen vanhempainilloissa

#### **Häirintään puuttuminen**

- keskustellaan asianosaisten kanssa ja selvitetään tilanteen kulku
- kirjataan tapahtumat ja ollaan yhteydessä alaikäisten huoltajiin
- järjestetään osapuolien kuuleminen ja sovitaan, että häirintä loppuu ja tehdään selväksi, mitä tapahtuu jatkossa, jos sopimus ei pidä; sovitaan seurannasta
- ilmoitetaan asiasta vakavuusasteen mukaan koulukuraattorille, poliisille, lastensuojeluun jne.
- suoritetaan asianmukaiset rankaisutoimet
- opiskelijahuolto huolehtii, että uhri saa tarvitsemansa tuen
- seurataan, toistuuko tilanne

Lomake1.

lisalmen lyseo

Suostumus opiskeluhoollon palveluihin

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 3 luku 19 §

Asian käsittely yksittäisen opiskelijan tueksi koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu opiskelijan tai, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumukseen.

Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhoollon yhteistyötahoja taikka opiskelijan läheisiä. Jos alaikäisellä tai muuton vajaavaltaisella ei ikänsä tai kehitystasonsa vuoksi ole edellytyksiä arvioida itsenäisesti asiansa merkitystä, huoltaja tai muu laillinen edustaja voi antaa siihen suostumuksen hänen sijastaan.

Opiskeluhooltoryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa opiskelijan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta ja ilmaista heille siinä tarkoituksessa salassa pidettäviä tietoja siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 26 §:n 3.momentissa säädetään.

Opiskelija  
Henkilötunnus  
Ryhmä  
Osoite  
Puh.

Huoltaja  
Osoite  
Puh.

Käsiteltävä asia

Monialaiseen asiantuntijaryhmään osallistuvat henkilöt \_\_\_\_\_ .20\_\_\_\_\_

- Ryhmänohjaaja \_\_\_\_\_
- Opinto-ohjaaja \_\_\_\_\_
- Kuraattori \_\_\_\_\_
- Terveystenhoitaja \_\_\_\_\_
- Psykologi \_\_\_\_\_
- Rehtori \_\_\_\_\_
- Huoltaja \_\_\_\_\_
- Muu, kuka \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_ .20\_\_\_\_\_

Opiskelijan allekirjoitus ja nimenselvennys  
(poikkeustapauksessa huoltajan tai muun laillisen edustajan allekirjoitus ja nimenselvennys)

\_\_\_\_\_ .20\_\_\_\_\_

Asiantuntijaryhmän vastuuhenkilön allekirjoitus ja nimen selvennys



**Iisalmen lyseo**  
**Opiskeluhoollon kertomus**

**Lomake 2.**

Opiskelijan nimi \_\_\_\_\_

Henkilötunnus \_\_\_\_\_

Kotikunta \_\_\_\_\_

Osoite \_\_\_\_\_

Huoltajan nimi ja yhteystiedot

\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

Asia ja sen vireille panija

\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

Aikaisemmat toimenpiteet

\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

Päätökset ja niiden toteuttaminen ja niistä vastaavat henkilöt

\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

Asian käsittelyyn osallistuneet henkilöt

\_\_\_\_\_

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

Toimenpiteet

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

Päiväys \_\_\_/\_\_\_ \_\_\_\_\_

Opiskeluhoitokertomuksen kirjaaja, ammatti ja asema

---

---

Lomake3.

Iisalmen lyseo

Ilmoitus opiskeluhoollolle

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 3 luku 19 §

Asian käsittely yksittäisen opiskelijan tueksi koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu opiskelijan tai, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumukseen.

Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhoollon yhteistyötahoja taikka opiskelijan läheisiä. Jos alaikäisellä tai muuton vajaavaltaisella ei ikänsä tai kehitystasonsa vuoksi ole edellytyksiä arvioida itsenäisesti asiansa merkitystä, huoltaja tai muu laillinen edustaja voi antaa siihen suostumuksen hänen sijastaan.

Opiskeluhooltoryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa opiskelijan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta ja ilmaista heille siinä tarkoituksessa salassa pidettäviä tietoja siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 26 §:n 3.momentissa säädetään.

Opiskelija _____	Huoltaja _____
Henkilötunnus _____	Osoite _____
Ryhmä _____	Puh. _____
Osoite _____	
Puh. _____	

Kieltäydyn opiskeluhoollon palveluista.

\_\_\_\_\_. \_\_\_\_\_.20\_\_\_\_\_

Opiskelijan allekirjoitus ja nimenselvennys  
(poikkeustapauksessa huoltajan tai muun laillisen edustajan  
allekirjoitus ja nimenselvennys)

\_\_\_\_\_. \_\_\_\_\_. 20 \_\_\_\_\_

Asiantuntijaryhmän vastuuhenkilön allekirjoitus ja nimen selvennys